

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Fondy EU a jejich využití v rámci strategie rozvoje obce

Bc. Zdeněk Majer

© 2018 ČZU v Praze

Souhrn

Cílem diplomové práce bylo získání dat pro vytvoření střednědobého strategického plánu rozvoje obce Lnáře pro období 2016-2020 s ohledem na možnosti získání dotace ze strukturálních fondů EU a jednotlivých operačních programů programového období 2014-2020. Dále posouzení názorů obyvatel k problematice rozvoje obce vzhledem k vytvořenému strategickému plánu a zjištění jejich názorů na možnosti čerpání finančních prostředků z fondů EU. Diplomová práce je rozdělena na dvě části. První, teoretická část je věnována historii EU a jsou zde popsány strukturální fondy EU, operační programy programového období 2014 – 2020 a možnosti čerpání dotací z jednotlivých operačních programů. Vzhledem k tomu, že obec Lnáře neměla zpracovaný strategický plán, je v druhé praktické části, na základě metody zúčastněného pozorování místních potřeb, a metody strukturovaných rozhovorů s občany zpracovaný strategický plán obce Lnáře. Dále je druhá část za pomoci výzkumu dotazníkové metody zaměřena na zjištění názorů a znalostí občanů na čerpání prostředků z fondů EU a zjištění názorů na rozvoj obce v návaznosti na zpracovaný strategický plán. Výsledky výzkumu poslouží jako podklad pro další budoucí rozvoj obce.

Klíčová slova: Fondy EU, Strategický plán rozvoje obce, politika regionálního rozvoje, operační programy

1 Úvod

V současné době je strategické plánování a s ním související finanční krytí jednotlivých projektů, za pomoci čerpání dotací, nezbytným nástrojem k vyváženému rozvoji obce.

Pro tuto diplomovou práci je velmi důležitý pojem strategické plánování, které slouží k vymezení cílů a priorit pro rozvoj obce v předem daném časovém horizontu. Vychází ze současného stavu obce, jejich potřeb a příležitostí, které může obec pro svůj rozvoj využít. Smyslem strategického plánování je zhodnocení stávajícího stavu a definice cílů budoucího rozvoje obce. Výsledky procesu strategického plánování jsou zachyceny v dokumentu, který je nazýván strategickým plánem rozvoje obce.

Zvolil jsem střednědobý plán na období pěti let do roku 2020 tak, aby plán korespondoval se stávajícím programovým obdobím evropských strukturálních fondů 2014 - 2020. Strategický plán byl vytvořený na základě zúčastněného pozorování a tato metoda byla podpořena strukturovanými rozhovory s vybraným vzorkem obyvatel. Dotazníkovou metodou bylo dále zjištěno, jak strategický plán koresponduje s názory místních obyvatel vzhledem k budoucímu rozvoji obce a jaké mají povědomí o možnosti čerpání prostředků z fondů EU. K směřování budoucího rozvoje obce je strategický plán nezbytný pro možnost čerpání finančních prostředků z fondů EU na jednotlivé projekty.

Teoretická část diplomové práce popisuje v krátkosti historii EU, regionální rozvoj, fondy EU, strategie regionálního rozvoje a operační programy programového období 2014 – 2020, ze kterých je možné v rámci České republiky žádat o finanční podporu projektů sloužících k rozvoji jednotlivých regionů, obcí nebo celé ČR. V rámci přeshraniční spolupráce je prostřednictvím programů posilována spolupráce mezi institucemi a kladem důraz na zaměstnanost, vzdělávání a podporu technologického pokroku a inovací či přírodních podmínek.

1 Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je získání dat pro tvorbu strategického plánu obce Lnáře, jeho tvorba a zhodnocení názorů obyvatel na rozvoj obce v souvislosti s možným čerpáním finančních prostředků z evropských fondů. Dílčím cílem je zhodnocení současného stavu obce Lnáře a stanovení prioritních oblastí dalšího rozvoje obce pro následující programové období.

1.2 Metodika

Diplomová práce byla vytvořena s použitím odborné literatury a internetových zdrojů, které jsou uvedeny za závěrečnou kapitolou diplomové práce. Zdrojem informací byla starostka obce Lnáře Stanislava Mašková, účetní obecního úřadu Marie Tesařová a poskytnuté materiály Obecního úřadu Lnáře.

Při tvorbě diplomové práce byl vypracován v rámci přiloženého strategického plánu rozvoje obce komplexní profil obce z hlediska geografického, historického a socio-ekonomického. Dále byl proveden výzkum, při kterém bylo formou strukturovaných rozhovorů mezi

vybranými občany Lnář zjišťováno, jak vnímají rozvoj obce a jejich názor na čerpání finančních prostředků z evropských fondů.

Pro dosažení efektivních výsledků a přesných dat, bylo použito těchto tří metod: zúčastněné pozorování, dotazníkové šetření a strukturované rozhovory. Stále častěji se kombinují metody kvalitativního a kvantitativního výzkumu v jedné výzkumné akci. Využívají se tak výhody všech přístupů při řešení výzkumného problému.

Vybraní respondenti zhodnotili obec z hlediska jejich subjektivní spokojenosti se životem v obci. Následovalo vyjádření respondentů k přednostem a nedostatkům obce a zhodnocení jednotlivých oblastí života v obci, se zaměřením na budoucí rozvoj.

Při tvorbě strategického plánu obce byly průběžné pracovní návrhy strategického plánu konzultovány se zastupiteli obce.

V návaznosti na vytvořený strategický plán obce Lnáře bylo provedeno dotazníkové šetření mezi místními obyvateli, které přispělo k zjištění jejich názorů na využívání fondů EU v rámci strategie rozvoje obce a zmapování potřeb obyvatel vzhledem k budoucímu rozvoji.

Strategický plán obce, sestavený na základě rozhovorů a zúčastněného pozorování, a výsledky dotazníkového šetření slouží jako podnět a podklad pro rozhodování o směru dalšího vývoje obce a jeho možného financování pomocí dotací z evropských fondů.

2 Interpretace výzkumu

2.1 Interpretace přímého pozorování a rozhovoru

V současné době je ve Lnářích přibližně 700 stálých obyvatel. Na základě participativního pozorování a výše uvedených kritérií, jsem vytypoval a následně oslovil 5 spoluobčanů, o kterých vím, že dlouhodobě žijí a zároveň mají trvalý pobyt v obci Lnáře. Respondenti odpovídali na předem připravené otázky. Všichni respondenti žijí v obci 20 let nebo více. Respondent 4 a respondent 5 jsou současně zastupiteli obce Lnáře.

Z rozhovorů vyplývá, že se respondenti shodují na nutnosti vybudování nějakého multifunkčního hřiště, dětského hřiště, prostorů s in-line dráhou – sportovní aktivity nejen pro děti a zároveň poukazují na nutnost udržení takové životní úrovně obyvatel, aby neodcházely rodiny s dětmi do jiných oblastí. Též návrhy na dostupné bydlení pro rodiny se opakovaly. Respondent 5 odpověděl, že je nutné naplánovat rekonstrukci místní kanalizace. Proč pouze jeden respondent označil kanalizaci jako palčivé téma? Běžný uživatel kanalizační sítě si vůbec neuvědomuje, jak je rekonstrukce nutná, protože dokud odpady odtékají, není problém

viditelný. Obec Lnáře je rozlehlá, protkaná rybníky a rekonstrukce kanalizace bude časově i finančně velmi náročná. Rozpočet obce je poměrně stabilní, ale s výdajem přibližně 70 mil. Kč na rekonstrukci kanalizace by se na řadu let obec zadlužila. Další otázka, která byla položena respondentům, se týkala kulturních a společenských akcí. Téměř všichni respondenti se shodují na tom, že by se na organizaci akcí mělo podílet větší množství obyvatel. Ale stejně jako nezbývá čas a energie na zájmové spolky, ze stejných důvodů se mnoho obyvatel nemůže nebo nechce zapojit do pořádání akcí. Dopravní obslužnost hodnotí respondenti jako dostatečnou. Ve Lnářích je hlavní komunikace I/20 spojující Plzeň a České Budějovice, dále železniční zastávka a velké množství obyvatel vlastní osobní automobily pro dojíždění za prací či zábavou. Z odpovědí respondentů vyplývá, že znalost dotačních titulů na jednotlivé projekty není velká. Kromě zateplení budovy školy, což lze připisovat tomu, že je to nejnovější projekt, který právě probíhá a opravy po povodních, jelikož to je událost, která poznamená chod obce na několik let. Obec by měla více propagovat své úspěchy a poukazovat na vyčerpané dotace a podpory a zároveň se podělit se svými obyvateli o možnostech dalšího čerpání. Domnívám se, že mnoho obyvatel v ČR je přesvědčeno, že lze čerpat dotace na téměř všechno, ale vůbec si neuvědomují, že je nutné dodržet velké množství podmínek. Do zpracování strategického plánu rozvoje obce Lnáře by měla být zahrnuta podpora výstavby nových bytových jednotek, oprava stávajících objektů, vybudování multifunkčního hřiště, zázemím pro sportovce a přetrvávající problémy s místní kanalizací, které sice obyvatelé neoznačují jako bezodkladné. Avšak jako zastupitelé si musíme uvědomit, že nelze nechat zchátrat kanalizační vedení až k totální nefunkčnosti.

2.2 Interpelace dotazníkového šetření

Ke zpracování výzkumné části diplomové práce a pro ověření účelnosti strategického plánu podle potřeb obyvatel obce Lnáře a zjištění jejich názorů na možnosti čerpání finančních prostředků z fondů EU byla také použita kvantitativní metoda dotazníkového šetření.

Téma, které bylo obsaženo v dotazníku, bylo pro všechny respondenty známé a otázky byly položeny co nejjednodušeji. Nevyskytl se tak žádný problém s vyplněním. Dotazníkové šetření proběhlo pouze v obci Lnáře. Bylo rozdáno celkem osmdesát dotazníků a návratnost byla 60 %, tj. 48 dotazníků. Čtyři dotazníky byly vyřazeny z důvodu chybějících informací a nevhodného obsahu. Dotazníky byly umístěny v místním obchodě s potravinami, poště, obecním úřadu a do základní školy, kde funguje i veřejná jídelna.

Dotazníky byly respondentům předloženy v tištěné podobě a nezabíraly více, jak pět minut času. Byly vytvořeny z patnácti otázek, kde poslední otázka byla otevřená. Dotazník mohly vyplnit všechny věkové kategorie i občané žijící v obci poměrně krátce. Respondenti mohli označit více odpovědí a případně doplnit svůj názor.

Jak bylo již výše zmíněno, z celkového počtu osmdesáti dotazníků bylo navraceno čtyřicet osm a následně byly ještě čtyři vyřazeny. Celkový poměr návratnosti tak činil 55 %. Byl dostačující jako možný podklad a námět pro budoucí rozvoj obce, případné změny strategického plánu v následujícím programovém období a k realizaci jednotlivých projektů s možností využívání čerpání finančních prostředků fondů EU,

Celkem osmdesát dotazníků bylo rozdáno občanům obce Lnáře. Navrátilo se čtyřicet osm vyplněných dotazníků, z nichž bylo dvacet jedna vyplněno muži a dvacet sedm ženami. Devět respondentů bylo z věkové skupiny osmnáct až čtyřadvacet let, třináct z věkové skupiny pětadvacet až devětatřicet let, patnáct respondentů ze skupiny čtyřicet až devětapadesát let a posledních jedenáct bylo z věkové skupiny nad šedesát let. Dotazník se skládal z patnácti otázek. Respondenti nejdříve odpovídali na identifikační otázky, které se týkaly pohlaví a jejich věku. Sedmatřicet vyplňujících bylo členy některých místních spolků. Převážná část respondentů byla členy místních spolků a to Sboru dobrovolných hasičů, TJ Sokola Lnáře a svazu žen. Spolky ve spolupráci s obcí Lnáře, potažmo jejich zastupitelé, se aktivně účastní společensko-kulturního života obce a jsou hlavní hybnou silou rozvoje obce. Z tohoto důvodu, členové z uvedených spolků, nejvíce vnímají potřeby a slabé stránky obce. Názory těchto obyvatel se stávají jedním z podkladů pro budoucí rozvoj obce, tvorbu strategického plánu a možného čerpání dotací k jednotlivým projektům v rámci rozvoje obce.

3 Závěr

V této diplomové práci byl na základě zjištěných dat, za pomoci metody zúčastněného pozorování podpořené rozhovory, sestavený strategický plán rozvoje obce Lnáře. Následně pomocí dotazníkové metody byly zhodnoceny názory obyvatel na rozvoj obce v souvislosti s vytvořeným strategickým plánem a možným čerpáním finančních prostředků z evropských fondů.

V současné době nelze rozhodování o investičních záměrech a prioritních projektech nechat pouze na současném zastupitelstvu, je nutné plánovat více do budoucnosti, aby byl zajištěn harmonický rozvoj obce. S tím souvisí i příprava jednotlivých projektů, které vzhledem k omezenému rozpočtu obce není možné financovat pouze z vlastních zdrojů s ohledem na možné čerpání finančních zdrojů z fondů EU.

Je potřeba zkvalitňovat život v obci tak, aby nedocházelo k odlivu mladých občanů a také podporovat takové akce, aby to mladé nenutilo odcházet do jiných lokalit. Kvalita života obyvatel obce záleží i na rozvojových aktivitách. V současnosti je trend mladých občanů odcházet za prací a zábavou do větších, většinou průmyslových center. Postupné vyliďňování obcí přináší pouze snižování místních rozpočtů, postupné zanikání občanských aktivit a spolků, snižování zájmu o politické dění obcí, zavírání místních školek a škol a tento trend je v určité fázi již velmi složitě, či dokonce nemožné obrátit k lepšímu.

4 Seznam použitých zdrojů

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2009. Management (Grada). ISBN 978-80-247-2707-3.

BÁRTA, Jiří. *Strategické plánování pro neziskové organizace: jak rozhodovat o budoucnosti vaší organizace*. Praha: Nadace rozvoje občanské společnosti, 1997. ISBN 80-902302-0-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-802-6202-196.

FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1 vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-015-2

ZLÝ, Bohumír. *Integrační procesy ve světové ekonomice*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2006. ISBN 80-248-0592-8.

- HORA, Karel, Libor NEDOROST a Eva LUKÁŠKOVÁ. *Evropská unie I.: historie, instituce, vnitřní trh*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. ISBN 978-80-7318-928-0.
- BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.
- Nová regionální politika*. Praha: DaDa, 2002. ISBN 80-903064-1-1.
- WOKOUN, René. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: IFEC, 2001. Justis. ISBN 80-86412-08-3.
- SUCHÁČEK, Jan. Regionální vývoj v České republice po roce 1990: reformace či deformace? Praha: Ekonomická revue 2005, roč. 8, č. 4, s. 37-51. ISSN 1212-3951
- STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- COGAN, Rudolf, WOKOUN, René a Pavel MATES, ed. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-608-3.
- Evropské fondy pro obce: Příležitosti v období 2014–2020*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Národní orgán pro koordinaci, 2015. ISBN 978-80-7538-039-5.
- ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

Internetové zdroje

1. The Churchill group. [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné na:
<https://thechurchillgroup.wordpress.com/2012/08/05/therefore-i-say-to-you-let-europe-arise-winston-churchill-2/>
2. The Schuman declaration – 9 May 1950. [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné na:
http://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_en
3. Základní legislativa regionální politiky. [online]. [cit. 2015-05-25]. Dostupné na:
<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/zakladni-legislativa-regionalni-politiky-v-cr.html>
4. Aktéři regionální politiky. [online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné na:
<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>

5. Fondy EU 2014-2020. [online]. [cit. 2016-08-16]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>
6. Regiony NUTS II, jejich členění. [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/73d4d51b-39f4-4b60-8e701a8e355a4cdf/Regiony-NUTS.png>
7. Strukturální fondy. Národní strategický referenční rámec. [online]. [cit. 2016-09-16]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Narodni-strategicky-referencni-ramec>
8. Strukturální fondy. Tematické operační programy v období 2007-2013. [online]. [cit. 2016-09-16]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>
9. Strukturální fondy. Regionální operační programy v období 2007-2013. [online]. [cit. 2016-09-16]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>
10. Strukturální fondy. Operační programy Praha v období 2007-2013. [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Operacni-programy-Praha>
11. Strukturální fondy. Programy 2007-2013. [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>
12. Dotace z EU v období 2014-2020. [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné na: <http://www.eurostap.cz/web/3-dotace-z-eu-2014-2020.html>
13. Metody výzkumu. [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné na: <http://www.fsps.muni.cz/~tvodicka/data/reader/book-8/04.html>

Národní dokumenty a publikace

1. Strategie regionálního rozvoje v období 2007 -2013
2. Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014 – 2020

3. Nová regionální politika. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002.
4. Evropské fondy pro obce. Příležitosti v období 2014 -2020. ISBN: 978-80-7538-039-5